ENDERROCK
LA MÚSICA DE LA TEVA GENERACIÓ

Enderrock | Joaquim Vilarnau | Actualitzat el 18/08/2022 a les 12:30

La veritable història de «Torna, torna Serrallonga»

Juntament amb «Pare» de Serrat, és una de les primeres cançons ecologistes catalanes

Adaptació d'una il·lustració de Rafael del Castillo

Al llarg dels segles, els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa recognoscibles davant el món. La majoria són cançons que han nascut als Països Catalans, i moltes han tingut una trajectòria internacional -curta o llarga- o han estat veritables peces intergeneracionals. També hi ha peces compartides amb altres països propers (per exemple "En Joan petit"), que ajuden a dibuixar un imaginari polièdric de la Mediterrània format amb aspectes identitaris compartits amb altres cultures germanes.

El desembre de 2014, vam publicar un número especial (el 231) amb 100 cançons que tenen associades 100 històries per descobrir que algunes de les melodies que considerem nostres també han tingut un recorregut internacional i que han aconseguit emocionar Albert Einstein i **Igor Stravinski**, han fet emmudir dos presidents dels Estats Units o han cridat a la lluita en contra dels totalitarismes arreu del món. Al llarg d'aquest mes d'agost, anirem recuperant la veritable història d'algunes de les cançons del recopilatori, des de temes tradicionals a *hits* de la Nova Cançó, passant per peces emblemàtiques d'**Antònia Font** o **Els Catarres**. Avui descobrim què hi ha darrere de "Torna, torna Serrallonga".

Joan Sala i Ferrer va ser Serrallonga, un bandoler català del segle XVII que va portar de corcoll les autoritats de l'època. Va ser capturat, torturat i executat l'any 1634. La seva figura ha inspirat

llibres, cançons, balls i llegendes que el presenten com un heroi romàntic que, per exemple, robava als rics per donar-ho als pobres.

Així, tenim notícia de la seva vida i d'algunes de les seves aventures a través d'una cançó tradicional, "Don Joan de Serrallonga", de la qual ens han arribat diferents versions. I una altra cançó tradicional molt breu fa referència a la seva detenció: ?Les ninetes ploren,/ ploren de tristor,/ perquè en Serrallonga/ n'és a la presó'. El dramaturg Víctor Balaguer va escriure una obra de teatre anomenada també *Don Joan de Serrallonga* que, al seu torn, va servir de base per a una sarsuela amb música d'**Enric Morera** i llibret de Francesc Pujols. També se n'ha escrit diversos estudis i novel·les, existeix el "Ball de Serrallonga" i a Sant Hilari Sacalm (la Selva) se celebra anualment la Fira Torna en Serrallonga.

El 1980 **Esquirols** va presentar el cinquè disc, un treball on, mantenint l'essència del grup, es distanciava una mica del folk i s'acostava cada cop més a la cançó d'autor. El seu gran èxit va ser la cançó que li va donar nom: "Torna, torna Serrallonga". Era un moment de ple debat sobre l'energia nuclear i Osona era un territori molt sensible a aquesta qüestió. Ho recorda el seu autor, **Joan Crosas**: "La lletra va néixer arran de l'intent d'una multinacional de buscar urani al Collasacabra de les Guilleries. La cançó demana que torni en Serrallonga perquè ens torni la terra, així que juga amb la llegenda i la realitat. Quan la vaig escriure no n'estava gaire convençut, però quan la vaig ensenyar al grup es van entusiasmar".

Ràpidament la cançó es va convertir en un himne de defensa del país, no només des del punt de vista ecològic sinó fins i tot polític. Així ho van entendre **Mesclat**, que al seu disc de debut van gravar una versió de la peça, aprofitant un fragment instrumental per recitar una llista d'independentistes i de lluitadors per la llibertat morts.